

УДК 352.07:37.014.3(477.8)

СУЧАСНІ ВИМОГИ ДО ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ НА ПРИКЛАДІ НУВГП

О. В. Романець

студентка 5 курсу, група ОіОм-51, навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., доцент О. Л. Міклуха

*Національний університет водного господарства та природокористування,
м. Рівне, Україна*

У статті розглянуто особливості стратегії розвитку вищої освіти в Україні та стратегію розвитку Національного університету водного господарства та природокористування. Висвітлено основні критерії для визначення та оцінювання якості стратегій розвитку українських ЗВО. Проаналізовано документ, яким керується НУВГП при формуванні своїх стратегічних цілей та напрямків розвитку та надано рекомендації щодо їх удосконалення.

Ключові слова: стратегія розвитку, стратегія сталого розвитку, заклади вищої освіти, університет, розвиток, місія, візія, цілі.

В статье рассмотрены особенности стратегии развития высшего образования в Украине и стратегия развития Национального университета водного хозяйства и природопользования. Освещены основные критерии для определения и оценки качества стратегий развития украинских УВО. Проанализирован документ, которым руководствуется НУВХП при формировании своих стратегических целей и направлений развития и даны рекомендации по их усовершенствованию.

Ключевые слова: стратегия развития, стратегия устойчивого развития, учреждения высшего образования, университет, развитие, миссия, видение, цели.

The article considers the features of the strategy of higher education development in Ukraine and the development strategy of the National University of Water Management and Nature Management. The main criteria for determining and evaluating the quality of development strategies of Ukrainian higher education institutions are highlighted. The document which guides NUVGP at the formation of the strategic purposes and directions of development is analyzed and recommendations on improvement are given.

Keywords: development strategy, sustainable development strategy, higher education institutions, university, development, mission, vision, goals.

Актуальність питань щодо стратегічного розвитку вищих навчальних закладів визначається величезною кількістю дискусій серед науковців та інших представників економіки, державного управління, педагогіки та адміністрації навчальних закладів. Тому важливість питання формування процесу стратегічного розвитку НУВГП та інших вишів України важко переоцінити, особливо значущим воно є на сучасному етапі в умовах реформування вищої освіти, складної демографічної ситуації, загострення конкуренції між вітчизняними та зарубіжними навчальними закладами.

В останніх документах Європейського простору вищої освіти саме вища освіта розглядається як один з ключових інструментів вирішення проблем, які сьогодні переживає людство [1].

Метою даної статті є вивчення та узагальнення особливостей стратегічного розвитку українських закладів вищої освіти на прикладі НУВГП.

Вивченням даного надзвичайно важливого питання займалися багато вітчизняних науковців таких як: Є. Березняк, Г. Єльнікова, О. Коляда, В. Кукушкін, О. Лебідь, В. Мошинський, О. Міклуха, Н. Позняковська, Н. Касьянова, В. Маслов, В. Олійник, Н. Островерхова та ін. Отож, наукові праці щодо стратегічного розвитку в освіті дозволили розкрити її сутність та значення для університету.

Стратегія розвитку вищої освіти визначає місце вищої освіти у суспільстві й економіці країни через формулювання місії та візії, основні стратегічні й операційні цілі та завдання щодо їх досягнення, механізм реалізації та моніторингу, очікувані результати та способи їх вимірювання [5]. Загалом при формуванні стратегії сталого розвитку заклади вищої освіти України керуються документом, що був розроблений робочою групою, до якої входили більше 100 спеціалістів з основних питань удосконалення освіти у 2020 році, відповідно до Указу Президента та має однойменну назву «Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 роки». Саме цей документ і став основою для більшості вітчизняних вузів [5]. На жаль, велика кількість українських університетів не мають стратегії розвитку, вони мають програми розвитку, стратегічні плани або обмежуються стратегічними пріоритетами розвитку університету.

В умовах зменшення кількості основних стейкхолдерів освітніх послуг формування стратегій для сучасного ЗВО України є пріоритетним завданням. Для сучасного університету дуже важливим є гнучкість та мобільність, те як і наскільки швидко університет зможе зреагувати на ті чи інші соціальні, економічні, політичні імпульси зовнішніх та внутрішніх стейкхолдерів, безпосередньо впливає на конкурентну позицію ЗВО на вітчизняному та зарубіжному освітньому ринку.

Для визначення та оцінки якості стратегії розвитку вітчизняних ЗВО пропонуємо застосувати такі критерії: відповідність стратегії розвитку та рівню і напряму існуючих освітніх послуг закладу освіти; напрями можливого розвитку ЗВО; місце стратегії за ієрархією в нормативно-організаційній структурі та відповідальність за виконання її завдань у відповідних підрозділах; відповідність стратегії та рейтингу ЗВО; характеристика стратегії за способом досягнення конкурентних переваг; характеристика стратегії за напрямом дії; терміни стратегії; способи розроблення та учасники розробки стратегії ЗВО.

Розглянемо стратегію сталого розвитку НУВГП на 2020–2025 рік. Варто звернути увагу, що це один з університетів, який стрімко розвивається, зважаючи на тенденції, які «диктує» сучасний світ. Зазначимо, що в стратегії Національного інституту водного господарства та природокористування чітко прописана ідеологічна частина: місія, візія, цілі, цінності та принципи [2].

Місією університету є генерація інтелектуальної еліти в середовищі інновацій. Візія НУВГП полягає у побудові системи, яка сама є інтелектом, породжує інтелект і впливає на розвиток та гармонізацію суспільства. Основні цінності: взаємоповага, єдність колективу, пріоритет командної цілі над особистою, креативність, ініціативність, якість, гармонія освіти, науки та бізнесу, відкритість до позитивних змін, професіоналізм, відповідальність та порядність [2]. Всі принципи НУВГП тісно переплітаються і спрямовані на досягнення поставлених цілей.

Здійснюючи аналіз стратегії розвитку даного університету, виявлено, що базовою стратегією обрано стратегію розвитку. Метою діяльності та розвитку НУВГП є формування привабливої та конкурентоспроможної системи функціонування університету, інтегрованої у світовий, у тому числі європейський освітній та дослідницький простір.

На сучасному етапі вища освіта характеризується появою і поширенням міжнародних рейтингів для оцінки результатів діяльності ЗВО, до таких рейтингів зокрема належать «WEBOMETRIX» – вебOMETричний рейтинг університетів світу, «Scopus» – рейтинг базується на числі наукових публікацій і кількості їх цитувань, академічний рейтинг «ТОП-

200 Україна», «Консолідований рейтинг ЗВО України» та інші [3]. Загалом оцінюючи та аналізуючи позиції Національного університету водного господарства та природокористування можна сказати, що університет розвивається високими темпами, слідує своїм принципам і досягає поставлених цілей.

На цьому етапі НУВГП тримає курс на освіту дорослих, суттєве поліпшення якості освіти за рахунок високого рівня вступників та підвищення кваліфікації працівників, проектів неформальної та дуальної освіти, посилення загальноукраїнської мережі. Така тенденція дозволила за декілька останніх років університету стати одним із лідерів змін, творцем новітніх креативних концепцій і процесів в освіті. Слідування стратегії яку розробив НУВГП дозволить йому за наступних 5 років увійти в ТОП-30 університетів України у визнаних рейтингах та оптимізувати не тільки навчальний процес, а й роботу всього університету взагалі [4].

Отож, загалом вітчизняні заклади вищої освіти тільки починають переймати зарубіжний досвід зі створення і реалізації дієвих стратегій розвитку ЗВО, але прийнята стратегія розвитку вищої освіти на державному рівні мала позитивний вплив. У цілому, стратегії сталого розвитку покликана підвищити керованість структури шляхом підвищення грамотності управлінських рішень науково-педагогічних працівників та залучення їх до прийняття управлінських рішень.

За підсумками проведеного дослідження стратегії сталого розвитку НУВГП сформовані рекомендації щодо стратегічних завдань, які допоможуть удосконалити процес розвитку університету:

- оптимізувати перелік спеціальностей та освітніх програм відповідно до сучасних запитів суспільства;
- заохочувати створення студентських організацій, їх участь у вирішенні стратегічних завдань;
- пошук інвестицій має стати системним і базовим у діяльності університету;
- покращити існуючу взаємодію з бізнесом та владою;
- ключовим напрямом інвестицій має бути постійна модернізація навчально-наукових лабораторій;
- автоматизація роботи деканатів дозволить оптимізувати роботу університету в умовах он-лайн;
- поточний та капітальний ремонт корпусів та гуртожитків дозволить збільшити кількість абітурієнтів;
- збільшити кількість волонтерських програм залучаючи стейкхолдерів;
- підвищити рівень зарплат, що дозволить уникнути корупції та збільшити вмотивованість кадрів;
- створення усіх необхідних умов для навчання і проживання в гуртожитках осіб з інвалідністю.

Реалізація вищеперелічених рекомендацій дозволить удосконалити вже існуючу стратегію сталого розвитку НУВГП, забезпечить ефективне виконання поставлених цілей та формування позитивного іміджу.

1. В. Мошинський, Н. Позняковська, О. Міклуха. Сучасна освіта у розбудові громадянського суспільства. Фінансова підзвітність суб'єктів господарювання у розвитку громадянського суспільства : монографія / електронне видання. Рівне : НУВГП, 2021. 246 с. С. 6–19. URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua/20803/> (дата звернення: 12.11.2021).
2. Місія, візія, цінності та стратегічні напрями розвитку Національного університету водного господарства та природокористування на 2020–2025 рр. URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua/16749/> (дата звернення: 13.11.2021).
3. Рейтинги ВНЗ. URL: <https://osvita.ua/vnz/rating/> (дата звернення: 13.11.2021).
4. Сайт Національного університету водного господарства. URL: <https://nuwm.edu.ua/> (дата звернення: 13.11.2021).
5. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 роки. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf> (дата звернення: 13.11.2021).